

297. Tarjánpuszta, látványtó

(Győr-Moson-Sopron megye) U, R, LT, Kö

2002. október 14-én helyszíni szemlét tartottunk Tarjánpuszta község belterületének Ny-i szélénél, a Ravazd felé vezető országúttól D-re, a tervezett látványtó partvonalán.

A leendő látványtó mentén a DK-i parcellában szétszántott kohó égett törmelékét, vassalakokat és legalább két korszak (neolitikum-rézkor és középkor) edénytöredékeit észleltük a szántásban. A szomszédos ÉNy-i parcella területén ugyancsak számos salakdarab (köztük kohósalak), őskori edénytöredék, sima felületű fekete (kelta?) és kavicsos soványítású díszítetlen őskori vagy kora középkori edénytöredék található.

Munkatársak: Figler András, Szőnyi Eszter.

TOMKA PÉTER

298. Tarnaörs, Görbe-ér, Fodor-tanya

(Heves megye) Me, R

2001 júniusától immár Heves megye területéről is ismertté váltak mezolit korú lelőhelyek, melyek Tarnaörs térségében, a megyehatár közelében, a Tarna egykori holt ágai mentén terülnek el. Köztük volt egy különösen érdekes, felszíni leletekben bővelkedő, nagy kiterjedésű hely is, mely a mezolit és neolit kutatás szempontjából egyaránt nagy jelentőségűnek tűnt, és egyben kiváló kutatási területet kínált.

A Fodor-tanyán többszöri terepszemlét követően, 2002 márciusában egy négyzetméterenkénti felszíni gyűjtést végeztünk el 1300 m²-es szakaszon. Ennek eredményeként leletszóródási térképeket készítettünk, mely gyűjtési típusonként (kő, kerámia, csont, patics) színes ábrákon mutatja a leletkoncentrációt.

A kövek, például, egy jól körülhatárolható részen sűrűsödnek, ráadásul oly mértékben, hogy az szinte már egy mezolit objektum jelenlétére utal. Dr. Kertész Róbert 2002. júliusi ásatása lényegében már ennek a sűrűsödésnek a vizsgálatára irányult.

A kerámiaadatok a lelőhely egy másik részén mutatnak sűrűsödést, pontosan ott, ahol egyébként a csontok is. Fontos, hogy a csontok között több emberi fog is előkerült. Mindez nyilván egy temetőt jelez. Tudni kell, hogy 2001 augusztusában éppen ezen a részen tártunk fel egy (néhány csontdarab alapján) zsugorítottként vélt csontvázat. Az akkor még datálhatatlan sírt a rítus alapján inkább neolitnak véltük. Most, a felszíni gyűjtés során előkerült egy-két tejesköcsög füle arra utal, hogy a sír inkább rézkori lehetett, és egy temetőhöz tartozott.

A rézkori jelenségek azonban felvethetnek egy komolyabb problémát is. Az ebből a korból származó patintott kövek ugyanis hasonlóak az újkőkoriakhoz, és ez esetleg zavaró lehet a mezolit kövek tanulmányozása és a lelőhely kronológiájának meghatározása szempontjából. Célszerűnek tűnik tehát a temetőt is feltár-

ni és megvizsgálni, még ha ez első pillantásra nem is szolgálja közvetlenül a neolitizáció problémakörének jobb megértését.

A kerámiadarabok és a paticsmaradványok együttes előfordulása szintén jelzésértékű. Ezek a mezolit teleprész közelében jeleznek egy objektumot (tűzhelyet vagy házat).

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

299. Tatabánya, 52. számú lelőhely

(Komárom-Esztergom megye) V

A lelőhelyen az 1998 óta tartó feltárások folytatásaként 2002. július 8. és október 2. között 330 m² felületet tártunk fel. A korábbi ásatási felszínektől K-re nyitott szelvénytörzs segítségével a lelőhely K-i szélét tártuk fel, erre utal az objektumok egymástól távoli elhelyezkedése. Az objektumok a helyszíni kormeghatározás alapján a kora vaskorra tehetőek. Egy négyszögletes, lekerekített sarkú, földbe mélyített objektumon kívül egy kiszélesedő aljú tárolóvermet, sekélyebb gödröket, valamint egy felszíni kemence tapasztott sütőfelület-töredékét találtuk, továbbá rendszertelenül elhelyezkedő cölöplyukakat. A humusz kézi eltávolításának következtében nagy mennyiségű őskori oldaltöredéket és viszonylag nagyszámú bronzból készült gömbös végű tűt, karikát, tutulust gyűjtöttünk. Mivel a lelőhely D-i és Ny-i része feltáratlan, így a következő években szükségét látjuk az ásatás folytatásának. A leletanyag a Tatabányai Múzeumba került.

LÁSZLÓ JÁNOS

300. Tác, Gorsium

(Fejér megye) Ró

2002-ben a szentkerület központi terének feltárását folytattuk. Ez alkalommal nem a 2001-ben feltárt szelvénytől Ny irányban folytattuk a feltárást, hanem az 1997-ben húzott É-D irányú átvágásból (195/745-770) indultunk ki. Ez az átvágás a késői feltöltésektől az 1. periódusig (a szentkerület alapításakor kialakított szint) teljes átmetszetet adott a rétegekről és kijelölte a bemutatásnál elérendő szintet.

Falmaradvány egyedül a 190-195/760 szelvényben került elő. A DNy-ÉK irányú fal nem folytatódott a további szelvényekben, elfordulásának sem volt nyoma. Nem tartozott épülethez. A közelében előkerült oszlop-töredék alapján feltételezhető, hogy az első díszkút vonalában lévő oszlopsor alapzata volt.

A falmaradványok teljes hiánya alapján XCVII. épület vonala nem zárta le a központi teret. A XCVII. épület ÉK-i sarkát a 210/755 szelvény a-b részében kisedett állapotban meghatároztuk. A fal É-i vonala előtt egy másik fal mutatkozott, de nem érte el a szelvény Ny-i szélét.

A falmaradványok hiánya alapján a 4. században sem volt épület a téren, azaz feltételezhető, hogy ugyanazt a funkciót töltötte be, mint a szentkerület korszakában, a 4. századi város (Herculia) foruma volt.